

SOKOL

VESTNIK SOKOLSKIH ŽUP LJUBLJANA, MARIBOR IN NOVO MESTO

ŠTEVILKA 4

• LETNIK III •

APRIL 1938

Na Rakek!

Članstvo in naraščaj sokolskih žup Ljubljana, Maribor in Novo mesto se bosta dne 24. aprila 1938 poklonila pred spomenikom Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja na Rakeku. Društva obmejnega okrožja polože pred spomenikom srebrnavorjev venec z dvanajstimi listi, kolikor je sokolskih društev tostran naše zahodne državne meje. Zastopnik župe bo govoril o življenju, delu in smotrih kralja Aleksandra, kar je vse zastalo po zločinem strelu dne 9. oktobra 1934.

Ali je s kraljevo smrtjo res prenehalo tudi delo za smotri, ki jih je imel veliki Mučenik? Kakšni so bili njegovi smotri? Zakaj čuti prav sokolstvo potrebo, da samostojno in v večjem številu pohiti pred njegov telesni lik na ogroženi meji?

Kralj Aleksander je vedel, da si je sokolstvo iz lastnega svobodnega nagiba že pred 75 leti nadelo nalogo, da vzgoji narod za svobodno in samostojno življenje. Vedel je, da se je sokolstvo od vsega začetka in brez prestanka borilo za ta najvišji smoter, da je že v Avstriji doprinašalo težke žrtve za bodočo jugoslovansko skupnost in da je sokolstvo pripravljeno in izčiščeno stopilo v novo državo. Že kralj Peter I. Osvoboditelj je spoznal v sokolstvu važnost za vzgojo naroda, kralj Aleksander je pa odločil sokolstvu najvažnejšo vzgojno nalogo. Hotel je s pomočjo sokolske misli in sokolske združbe urediti novo jugoslovansko državno in narodno tvorbo po sokolskih načelih, po načelih enakosti, svobode, socialne pravičnosti in demokratizma, da bo ta država lahko stala enakovredna ob boku sokolske češkoslovaške države. Zato je uzakonil sokolsko misel in sokolsko delo, zato je poveril sokolstvu nalogo, da vzgaja narod in zlasti mladino v državljanskih vrlinah in v delu za narodno samostojnost.

Zato je bilo njegovo delo sokolsko delo, njegovi smotri sokolski smotri. Zato pa z njegovo smrtjo delo za te smotre ne samo da ni prenehalo, ampak se je še močno povečalo. Umrli je sokol, a ostali so sokoliči! Ali jih vidite? Vsak dan več jih je, vsako uro! Sokolstvo se predobro zaveda, komu je bila namenjena morilna kroglja. Hoteli so ubiti Aleksandra I. Karadžordževića, stvaritelja Male in Balkanske zveze zaradi njegovega dela, zaradi njegovih sokolskih in slovanskih smotrov.

Sokolstvo se mora pokloniti njegovemu spominu ne pred bronastim kipom kralja, temveč pred njegovim duhovnim likom, da se na tem vrelcu in ob tej največji žrtvi okrepi za vse nadaljnje žrtve, ki jih bo moralo doprinesti za najvišje in končne sokolske smotre. Sokoli bomo potovali na Rakek, ker nam Aleksander ni bil samo kralj in vodnik, ampak veliko več: bil nam je pomočnik, brat, Sokol in edini slovanski kralj! Zato ni smel več živeti. Mi smo to slutili, dogodki nam pa dokazujejo, da smemo samo tako razumeti njegovo smrt. Zato pojde sokolstvo na Rakek.

Moralna moč sokolstva

Najodličnejša težnja človeka je težnja po plemenitosti. Plemenitost je pogoj za življenjske uspehe posameznika in za sožitje ljudskih skupin. Brez nravnosti je življenje posameznika manjvredno, zgrešeno, skupinsko sožitje nemogoče. Človekovo snovanje je moralno ali nemoralno; njegova zamisel dejanja dobra ali zlohotna. Dobro posvečuje, zlo uničuje. Dejanje, ki nima posvetitve, je ničevno. Morala je iz človeka in za človeka. Vse, kar ni človek, ne pozna plemenitosti. Ker človek je in hoče biti vrhunsko bitje, v njem nikdar ni in ne bo ugasnila težnja po plemenitosti.

Vsa zgodovina človeštva je tudi zgodovina njegove nravnosti. Vse svetovno-nazorne zasnove in na njih zgrajene ogromne združbe, ki jih imenujemo verske, so stremele po svojem praktičnem namenu za moralnim redom. Prvenstvene naloge vsakega verstva so bile in so moralno-vzgojne. Najrazličnejše so zamisli, načini in sredstva, s katerimi so si ljudstva ali ljudske skupine izkušale zgraditi trdno moralno združbo. Gradila, branila in rušila so jih z nepopisnimi žrtvami, od svetniškega mučeništva do najpodlejših grozodejstev, vse zaradi težnje po dobrem.

Način, s katerim verske združbe izvajajo moralno vzgojo, je verovanje. Za verovanje ni potrebna izobrazba. Določene nauke in zapovedi je treba sprejeti in se ravnati po navodilih. Sorazmerno maloštevilna skupina ljudi z določenim znanjem in organizatorično spretnostjo, duhovništvo, lahko vodi ogromne množice ljudstev. Verovanje ne razločuje med višjo in nižjo stopnjo poedinca, po svojem bistvu mora biti za vsakogar enako. Verovanje ne more imeti nič skupnega z razvojem človeka. Čim primitivnejša je njegova stopnja, tem bolj je vdan verovanju. Neznanje je mati slepega verovanja. Zato se verske združbe ne ukvarjajo s splošnim izobraževanjem, ne z znanostjo, ne z iskanjem čiste resnice. Verski sistemi morajo resnico nujno zapovedovati. Verniku ni potrebno samostojno mišljenje, presojanje, odločevanje o vprašanjih sveta in človeštva, njegovo stališče in ravnanje mora biti v vsakem pogledu isto kakor stališče verske združbe in mora biti prilagojeno njenim zahtevam. V verskih občestvih ni svobodnega razvoja poedinca in tak razvoj očitno tudi ni mogoč. Vsi pripadniki cerkve so popolnoma izenačeni neglede na njih individualno stopnjo in nujno je, da velja za vsakogar brezpogojna pokorščina. Verski ustroj mora biti zgrajen na načelu brezpogojne pokorščine, vsak drugačen odnos bi bil nasproten bistvu verovanja.

Verski ustroj daje mnoge prednosti za uspešno združevanje ljudskih množic na preprost in dostopen način. V trdno zgrajenem verskem občestvu je zavisnost posameznika skoraj popolna, njegov izstop iz takega občestva je težavna in naporna zadeva. Nevednim množicam je versko občestvo nujna življenjska stvarnost. Največji učinek ima pa versko občestvo z ogromno enotno silo, ki jo vodi disciplinirano absolutistično urejeno vodstvo. To dejstvo je dalo cerkvi posebno oblast, ki zaradi svoje prirodne nagibnosti ni mogla več ostati v mejah moralno-vzgojnih nalog. Vse velike verske združbe so segle na državno, politično in gospodarsko področje in zahtevale po svoji moči prvenstveni položaj. Toda s tem so prav verske združbe same zadale veri v nravnost človeka najhujši udarec. Nastopile so težnje po neomejeni oblasti, po osvajanju, nastajali so spori med verskimi in državnimi poglavarji, med cerkvami in državami in med cerkvami med seboj, vnele so se vojne, najsrdlitejše in najkrutejše v zgodovini človeštva.

razvilo se je preganjanje zaradi obtoževanja krivoverstva in porabljala so se najgroznejša in najpodlejša sredstva, razvilo se je neiztrebljivo sovraštvo, plemenita čustva so otopela in človek je obupal nad plemenitostjo človeštva. Vse verske združbe, ki so se udeleževale teh bojev in so uporabljale ta sredstva za svojo neomejeno oblast nad človekom, so izgubile pogoje, da bi bile moralno-vzgojne združbe človeštva.

Svetovno-nazorne osnove so izgubile svoj verski pomen. Z najkrutejšimi sredstvi so cerkvena oblastva zabranjevala znanstveni napredek, boječ se, da se jim zamaje in razmaje verski ustroj. Z vsemi sredstvi se je oviral razvoj človeka. Izobražence, ki se je zavedel svoje osebnosti, svobode misli, odločevanja in odgovornosti, je moral iti svojo pot, znanstvenik je v življenjski nevarnosti prodiral v tajnosti sveta in življenja in še danes se mora pravi znanstvenik boriti za priznanje v verskem svetu.

Človek, ki je iskal resnice, se je zatekel k znanosti, ljudske skupine, ki so hotele graditi svojo skupnost na zdravih, moralnih temeljih, so pričele razvijati svojo skupinsko, narodno zavest. Znanost in narodnost sta postali zaščitnici in braniteljci morale in sta prevzemali moralne naloge, ki jih verske združbe ne vrše in niso sposobne vršiti.

Čehi so zgodaj nastopili svojo svobodno pot. Že v prvih stoletjih drugega tisočletja so imeli svojo državo, svoje kralje, svoje svetnike in svoje mučenike. Razvili so svoje samostojno narodno življenje na vseh kulturnih področjih. V Husovi dobi konec 14. in v začetku 15. stoletja sta bili že do vrhunca zgrajeni češka narodnost in samostojnost. Uprava vlade in velikih mest je bila češka, češčina je bila uradni jezik. Povsod, na vseučilišču, v cerkvi in pred sodiščem je imel Čeh veljavo. Češko slovstvo ni zaostajalo za slovstvi drugih narodov; bilo je celo nad njimi po svoji moralni višini. Hus, preprosti sin češkega naroda, je bil na čelu narodnega gibanja za češki vpliv na vseučilišču. Iz zavisti so ga tujci izdajalsko zapletli v spor s škofom in papežem ter ga obtožili krivoverstva, in cerkveni koncil ga je obsodil na smrt na grmadi, ne da bi mu bil mogel dokazati krivdo. Hus je umrl za čast svojega naroda in zaradi svoje moralne veličine. Moralna sila Husovega mučeništva je bila ogromna. Njegov moralni ideal je ostal v češkem narodu večno živ in nobena grozodejstva, niti vojna vihra, ga niso mogli uničiti. Slavni češki zgodovinar Palacký, «oče češkega naroda», je dejal: «Husova doba je slavna doba, takrat je češki narod prednjačil s svojo kulturo vsej ostali Evropi.» V Husu je bil utelešen ves narod. V husitskih bojih je narod iskal zadoščenja in je v svoji razžaljenosti in razdraženosti poznal samo en odgovor: odpovedal je pokorščino rimski cerkvi in izročil svoje duševno poglavarstvo vseučilišču v Pragi (Šimák-Pešek, Zgodovina). Zmagoviti boji so cesarja in koncil prisilili, da sta se jela pogajati. Toda cesar se je tajno zavezal, da se ne bo držal dogovora. Cerkev je smatrala, da lahko vsak trenutek proglasi vse koncesije za ničeve in neveljavne. Sovražne sile so dosledno razjedale samostojnost češkega naroda, dokler ni po porazu na Beli gori leta 1620. popolnoma zapadel absolutizmu Habsburžanov in nasilju protireformacije. To stanje se je vzdržalo do leta 1848. Po porazu je bilo oplenjeno vse kraljestvo in namočeno s krvjo. Zablembo je zasegla na Češkem devet desetih vsega zemljišča in na Moravskem malo manj. Voditelji so bili usmrčeni ali vrženi v ječo. Po desetih letih se je število prebivalstva na Češkem zmanjšalo za en milijon. V živi veri v Husov moralni ideal narod ni obupal in je z brezprimerno vztrajnostjo prenašal vsa grozodejstva, zločine in nasilja.

Ob prvi priliki, ki jo je nudila februarška revolucija leta 1848., se je češki narod dvignil v svoji samozavesti. Na slovanskem kongresu meseca junija 1848 je Šafař s svojim govorom zapustil trajen vtisk: «Slovani ne morejo več prenašati groze sužnosti... Narodi so si vrnili svoje pravice... Tudi mi se posvetujemo o naši bodočnosti; poznamo bolje kakor oni (v Frankfurtu in Budimpešti) svoje potrebe in smotre, ki jih hočemo doseči... Kaj si torej Nemci, Italijani in Madžari mislijo o nas? Trdijo, da nismo sposobni, da bi se sami upravljali, to pa zato, ker smo Slovani. Slovan — tako pravijo — je že po svoji narodi ustvarjen, da služi izvoljenim in plemenitejšem narodom. Od kod nasprotnikom pravica, da tako govorijo? Ali nas ni uklonila njihova železna pest? Ali niso strigli volne z naših ovac, ali niso srkali mozga iz naših kosti? Ali jih ni hranil znoj naših kmetov, ali niso prelivali krvi za njih koristi naši bratje in sinovi naših mater? Proglajajo se za naše zaščitnike in apostole, v naših očeh so samo naši tlačitelji in morilci naših duš. Bratje, tako ne more več ostati! Odločilni trenutek nas je presenetil, toda izbirajmo: ali oznanjajmo pogumno vsepovsod: Slovan sem... ali pa prenehajmo bivati... Moralna smrt je najhujša izmed vseh, moralno življenje je še le življenje. Slovani zahtevajo samo pravico in njih orožje je moralna sila. Sila, ki premika v neskončnem vsemirju nebeška telesa, ni nič spricho sile naroda, ki brani, zavedajoč se sebe samega, v zakonitem boju svoj obstoj. Suženj se lahko osvobodi s silo orožja!... Zmagajmo torej in bodimo svobodni ali pa slavno umrimo!» Govornik je utihnil in zbor, ki je pridrževal dihanje, ko ga je poslušal, je burno pritrjeval; drug drugega so objemali, solze so jim stopale v oči. Vročekrvni Jugoslovani so izvlekli meče. (Šimak-Pešek, Zgodovina.)

Enako odločno, jasno in samozavestno je izjavil češki narod februarja meseca 1938

Toda po l. 1848. je napočila doba najstrašnejšega centralizma in despotizma. Orožništvo in policija sta bila vsemogočna. Leta 1855. je bil sklenjen konkordat z Vatikanom, ki je izročil duhovništvu nadzorstvo nad šolo. Narodni voditelji so bili preganjani. Ali že leta 1860. je moral cesar izpremeniti način vladanja in ga nasloniti na ustavno osnovo. Razmahnilo se je novo življenje v čeških deželah. Pojavili so se številni časniki in vodstvo naroda je bilo v skrbnih rokah Palackega, Riegra, Sladkovskega in bratov Gregrov. Narod se je z vso kulturno in moralno silo vrgel na delo, da zasedra moralni red v lastnih narodnih združbah. Ogromen je bil napredek, ko se je vršil drugi slovanski kongres leta 1868. Palacký je tedaj govoril: «Ako bi se bil takrat, ko sem prišel v Prago, podrl sobni strop nad glavo zbranih domoljubov, bi bil ves narod pokopan pod ruševinami... Danes ta dan bi se moral zrušiti ves nebesni svod, da bi nas pokopal... Toda tedaj bi bili zdobljeni z nami tudi naši sovražniki.»

V teh okoliščinah in v tem duhu je Tyrš ustanovil Sokola. Češki narod je razvil sokolstvo iz svojih premnogih izkustev, da ne more nikomur prepustiti svojega moralnega reda in vzgoje naroda. Krivice, zločini, plenitve, poboji, umori in preganjanja dolgih štirih stoletij so dokazali češkemu narodu, da mu nihče drug kakor narod sam ne more jamčiti za svobodo, samostojnost in pravico. Narod ni mogel več poveriti moralne vzgoje cerkvi in ni mogel več zaupati svojim zatiralcem. Trpljenje, ponižanje, suženjstvo v dobi 400 let so narekovali narodu svojo samostojno pot. Iz lastne zgodovine, iz lastnega življenja, v svetlem in mučeniškem vzoru Husa je narod črpal osnove za svoj lastni moralni red. «Kadarkoli smo zmagali,» je izjavil Pa-

lacký v svoji politični oporoki, «je bila naša zmaga zmerom bolj posledica moralne sile kakor sile orožja. Ostanimo torej zvesti samim sebi, pravičnosti in resnici. Razumna moralna vzgoja mora biti v našem narodu razvita do višje stopnje, da bi se zlasti zavedal samega sebe in po svoji zavesti skrbel za svojo bodočnost. Vsi domoljubi se potrudite, da boste svojim rojakom nudili in pomnoževali užitno duhovno in moralno hrano. Oni imajo toliko zdravega smisla zase, da se bodo sami varovali strupene skaženosti.» V tem duhu je češki narod polagal moralne temelje sokolstvu.

Iz istih živih virov svojega naroda je razvil Masaryk svoj osvobodilni načrt. V knjigi «Svetovna revolucija» je zapisal: «Moja načela in program so organsko zrastle iz naše zgodovine, vanjo sem se poglobil in iz nje sem črpal svoj politični in kulturni program. Moj učitelj je bil oče naroda Palacký, ki nam je dal filozofično zgodovino našega naroda, on je razumel naš svetovni in zgodovinski položaj in določil s tem naš narodni program.»

Sokolstvo in Masarykovo delo imata isti izvor. Sokolstvo kot vsenarodna združba, Masaryk kot individualni predstavnik svojega naroda. Kjer je mogoč razvoj moralno-vzgojne narodne združbe v takem obsegu, kakor pri sokolstvu na Češkoslovaškem, kjer je mogoč razvoj poedince iz preprostega stanja do Masarykove višine, tam so oblike sožitja pravilno zasnovane. Češki narod je razvil sokolstvo za lastni moralni red, za vzgojno združbo naroda. Dognal je, da potrebuje narod neizčrpnih, zdravih in svežih sil. Z gibanjem naj se množi sila poedince in naroda. Teh sil nima nihče na zalogi, nikjer niso naprodaj, treba jih je gojiti in oblikovati. Le s posebnim naperom in načinom jih je mogoče pridobiti in pomnožiti. Telesna sila je temelj vsega nadaljnjega razvoja in obrazovanja. Pretvarja in presnavlja se v duhovno silo ter oblikuje z vadbo celega človeka in ga nagradi s sposobnostjo. Telesna vadba zahteva pozorno razumsko delovanje in vodi k zavesti samega sebe. Stopnja in stanje telesnih sil dajeta zavest vrednosti, sposobnosti, zaupanja v samega sebe. Oblikovana sila postane volja. Nravni nagib človeka je, da čuva svojo vrednost. V tem dejstvu je naravno jamstvo moralne moči posameznika in naroda. Samo ob zavesti lastne osebne moči more človek razviti svojo polno moralno moč.

Tako vzgaja Sokol.

Ne moremo razumeti moralne moči sokolstva, če bi nam ne bil znan njen nastanek. Zdaj dobro razumemo Tyrša: «Mi hočemo, da se zlo na svetu pobija, toda zaradi lastne svoje grdobe, in da čednost k sebi vabi po svoji lastni lepoti in vrednosti.» Vsak človek, ki je dober, kulturn in vnet, je klicar in glasnik te vere.

A. G.:

Novi mejaši

Zgodovina je pričela pisati novo stran poglavja, ki se je pričelo z dnem 11. marca t. l. Nemčija je raztegnila svoje meje proti vzhodu in se zdaj stikajo v dolgih kilometrih z našo slovensko in jugoslovansko zemljo. Snežni vrhovi Karavank, ki so po svetovni vojni zamejčili našo in avstrijsko državo, so dne 12. marca menjali svojega gospodarja na severni strani. Po svetovni vojni je ostalo onstran Karavank več ko 100.000 ljudi našega rodu, ločenih od jedra svojega narodnega telesa. Nova gospodarica, nemška Avstrija, jim je obljubila vse pravice, zagotavljač jim popolno spoštovanje narodne, kulturne in gospodarske svobode. Vse je pa ostalo samo pri golih obljubah in koroški Slovenci so ostali prikrajšani prav do zdaj.

ko so menjali svoje državne gospodarje. Kakor posnemamo iz časnikov, so se voditelji koroških Slovencev sprijaznili z novim položajem in pozivajo s posebno okrožnico svoje rojake k železni disciplini in brezpogojni pokorščini do nove države in njenih oblastev. Je to njih krajevna zadeva in mi, njih krvni bratje, ne smemo in ne moremo nič izpremeniti na tem.

Zaradi tega pa stvar za nas še ni opravljena, za nas govori dejstvo, da smo postali neposredni in novi mejaši 75milijskega nemškega naroda, ki ima svoje posebno naziranje o narodnih in drugih vprašanjih. Mi hočemo pri tem ohraniti popolnoma mirno kri in ne sme nas zapustiti razsodnost, ki nam mora biti vodnica pri vseh dejanjih, kar nam jih prinese bližnja ali daljna bodočnost. Novo sosedstvo z Nemčijo ni pomembno samo za nas Slovence, ampak se tiče v nič manjši meri vseh Jugoslovanov in vsaka brezbriznost in omalovaževanje bi lahko imela dalekosežne in gotovo ne koristne posledice. Smatramo, da ni dovolj sama zabeležba mejne izpremembe in službene vljudnosti, temveč je izpred vsega potrebno, da ves jugoslovanski narod zve, kako je s stvarmi, ki niso tako samo po sebi umevne in ki v nejasnem pojmovanju stvari lahko napravijo nepopravljivo škodo. Naši pogledi so obrnjeni na bratsko češkoslovaško državo, ki jo je doletel v vseh okolnostih isti položaj spričo dogodkov pri izpremembi državnega sosedstva. Vsa država Čehoslovakov je odjeknila v krepkem in zanosnem izrazu solidarnosti, domovinske zavednosti in neustrašene pripravljenosti za ohranitev notranjega in zunanjega miru. Domovina Tyrša je brez bojzani izrekla in povedala vsemu svetu, da hoče do poslednje kaplje krvi braniti svojo gospodarsko, narodno in politično neodvisnost. Mi želimo in je spričo izvršenih dogodkov tudi potrebno, da tudi naša domovina stopa v koraku z drugimi državami in strne vse svoje narodne in gospodarske sile ne le v obrambo, temveč za zdrav napredek vsega jugoslovanskega naroda.

Združitev vseh narodnih in gospodarskih sil ni nobeno izzivanje drugih držav in narodov. Človeško pravo nam daje vse pravice, da živimo kot samostojen narod in da usmerimo vse naše žitje in bitje tja, kamor žele in hočejo tudi drugi narodi.

Kakor vselej, kadar je preživljal naš narod hude čase, tako stopa tudi zdaj na plan sokolstvo, da kot zvest čuvar narodnega in državnega edinstva kliče vse in vsakogar k skupnemu delu za blaginjo domovine.

Zavedamo se, da spadamo v veliko slovansko družino, ki ima skupne smotre. Za dosego teh smotrov pa nečemo uporabljati nobenih nasilstev, nečemo podjarmiti nobenega drugega naroda, nečemo njegove zemlje in mu tudi ne maramo vsiliti jezika, vere in šeg.

Slovan po svojem bistvu ni bil nikdar nasilen, kar najbolje dokazuje vsa potujčena zemlja, ki se razprostira daleč okrog slovanske domovine. Dokaz naše pravičnosti so v naši jugoslovanski državi živeči manjšinski narodi, ki jim daje in dovoljuje naša država vse, kar uživamo mi sami v gospodarskem, kulturnem in narodnem pogledu. Prav mi Slovenci, ki smo neposredni mejaši dveh velesil, najresneje rotimo vse voditelje našega naroda in države, da store svojo dolžnost glede ohranitve naše gospodarske, narodne in kulturne samostojnosti.

Pri splošni demokraciji je zatiranje narodov po drugih nemogoče; demokracija omogoča samostojnost tudi malim narodom in narodnim manjšinam.

Masaryk.

Pregled jugoslov. sokolske književnosti

Navodila za priljubljeno igro odbojko nahajamo v knjigi br. Fr. Mačusa «Odbojka (Wolley-ball)». Po njej je potekel izpod peresa br. Pavića še snopič «Odbojka» in izšel v Beogradu leta 1952. Proste panoge razlaga knjiga Hoke-Pihler: «Laka atletika» (Zagreb, 1924), kateri bo treba pri nje porabi koristno pridružiti še «Pravila lake atletike». Poleg Badiurovega učbenika o smučanju, ki nima izrazito sokolskega obeležja, bodita omenjeni o tej lepi panogi telesne vzgoje še dve deli sokolskih piscev, in sicer bratov Milana in Vladimirja Jankovića «Gimnastika skijaša» (Zagreb, 1935) in br. Milana Jankovića «Škola skijanja za decu» (Zagreb, 1935). V izpopolnitev poletne telovadbe je napisal br. Hrvoje Macanović «Plivanje u Sokolu» (Zagreb); poseben način plavanja je opisan v knjigi referenta ministrstva za telesno vzgojo Draga Ulage «Crawl, Prsno in hrbtno plavanje», ki je izšla v slovenskem in srbskohrvatskem jeziku. Narodno kolo, katerega gojitev bi za spestrenje sokolske telesne vzgoje nujno priporočali, sta opisali Ljubica in Danica Jankovići v delu «Narodne igre — I. knjiga» (Beograd, 1934), h kateremu se dobe tudi sekirice «Album (101) jugoslovenskih narodnih igara. Za klavir udesio Jovan Frajt». Dečji telesni vzgoji so namenjene Dušana M. Bogunovića «Metodika telesnog vaspitanja deteta», Age Hellerja «Gimnastika za osnovne škole za I. i II. razred» (prevedel Jeger — Novi Sad, 1932), Ivana Bajžlja «Vežbe za decu» (Ljubljana, 1925) in njegove «Vesele ure — I. del» (za 1. razred — Ljubljana, 1934).

Vaje za telovadne akademije prinašajo br. dr. V. Murnika «Telovadni plesi»: 1. snopič obsega skladbi: Bizet — «Carmen» in Beethoven — «Turska koračnica». Podobno je br. Dušan M. Bogunović izdal «Zbirko sokolskih kompozicija», katerih je doslej izšel šele I. del.

Pouku vojaških vaj v sokolstvu v predvojaški dobi je namenjeno «Pravilo o komandi i radu po komandi u Sokolstvu» (Beograd, 1932).

Dela, ki so v zvezi s sokolskimi tekmovanji in so izšla po svetovni vojni, so tale: Šulce-Mahorić-Jernejc: «Red natjecanja ČOS», «Tekmovalni red Jugoslov. Sok. Saveza» oziroma njega srbskohrvatska izdaja «Red natecanja JSS». Najnovejših tekem se tičejo «Opšta takmičenja naraštaja i članova — I. del: Gradivo» ter «Obšne tekme naraštaja in članov — II. del: Navodila za ocenjevanje»; obe knjigi sta izšli v Beogradu (1937).

Odkar je ustanovljena sokolska organizacija, se je zavedala pomembnosti sposobnih vaditeljev; zato je vedno obračala na njih vzgojo veliko skrb. Tej okolnosti je tudi pripisati, da so izšle knjige: Franta Erben: «Prednjačka škola za uzgoj članova muškog prednjačkog zbora — sv. I.» (v prevodu brata Dragutina Šulceja — Zagreb, 1926), Fr. Holubec: «Sokolska čitanka» (v prevodu br. Voje Bogičevića — Donja Tuzla, 1926), in sicer najprej v cirilici in tri leta kasneje v latinici. Isti pisec je prevedel iz češčine tudi snopič «Pitanja i odgovori za župske prednjačke ispite». Dotedanje prevajalsko delo ga je nato napotilo k temu, da se je lotil sestave samostojne knjige, ki naj bi pripravljala za vaditeljske izkušnje. Te knjige so izšle doslej v Donji Tuzli v štirih izdajah, vsakokrat pod drugim naslovom, in sicer «Priručnik za župske prednjačke ispite» (1928), «Priručnik za društvene i žup. prednj. ispite» (1931), «Priručnik za prednjačke ispite» (1932) in končno «Priručnik za sokolske prednjake» (1934). Od izdaje do izdaje se je delo izpopolnjevalo; vendar je treba omeniti, da sta si 3. in

4. izdaja po vsebini precej različni (zadnja izdaja ni več namenjena zgolj pripravi za vaditeljsko izkušnjo!) in da druga drugo v mnogem dopolnjujeta. V slovenščini je bila znamenita predvojna Sajovčeva «Priprava za vaditeljske izpite», ki jo je za drugo izdajo (Ljubljana, 1933) pripravil brat Stane Trček. Nedavno je izšel v srbskohrvatskem prevodu kot obvezen učbenik, namenjen kandidatom za vaditeljske izkušnje, snopič dr. Avg. Pechláta «Tyrševso sokolsko telesno vežbanje» (Ljubljana, 1937).

Vsakdo, kdor se hoče poglobiti v sokolsko telovadbo in sploh v telesno vzgojo po Tyrševem sestavu, pa mora kljub velikemu številu spisov telovadno-strokovne vsebine v našem jeziku še vedno posegati po češkem slovarstvu; prvi in najnujnejši pomoček pri tem mu bo br. Ivana Bajžlja «Slovarček sokolskih telovadnih nazivov» (Ljubljana, 1925), ki posreduje češko-slovensko-srbskohrvatsko-nemško telovadno izrazje.

(Dalje prihodujič.)

Kolo

Kolo se zadnja leta tudi v sokolstvu zmeraj bolj uveljavlja. Tudi v naši župi se prirejajo društveni in župni kolesarski izleti, tekme, kolesarji sodelujejo pri javnih telovadbah, pri sprevedih, pri obrambnih zborih itd. Z živahnejšo uporabo kolesa v sokolstvu so se žal tudi razbohotile popačenke v izražanju in poimenovanju posameznih delov kolesa in njega potreščin. Res je sicer, da se ti neokusni in nemogoči izrazi ne uporabljajo zgolj v sokolstvu, ampak da so splošno udomačeni. Zato je pa tolikanj večja dolžnost sokolstva, da jih vsaj v svojih vrstah iztrebi in nadomesti z lepimi domačimi besedami, ki jih imamo tudi v tej panogi na izbiro.

Pod imenom kolo (ne bicikelj!) razumemo vselej kolo na dve kolesi; pri nas so sicer v rabi tudi trikolicice (kolo na tri kolesa s pripravo za tovor), ki bi jih pa moralo zdravstveno oblastvo prepovedati, ker so za človekovo zdravje silno škodljive.

Po namenu, v katerega ga uporabljamo, razločujemo navadno kolo (ne turno!) in dirkalno kolo, po številu sedežev pa enosedežno kolo in dvosedežno kolo (ne tandem!). Razen tega imamo še moško kolo in žensko kolo, ki se pa razločujeta med seboj edinole po ogrodju, sicer sta si popolnoma enaki.

Kolo ima tele glavne dele: kovinsko ogrodje (ne kštel!), krmilo (ne balanco!), sedež (ne zic!), prestavo (ne iberzecungo!) s stremeni (ne s pedalji!) in z verigo (ne s ketno!) ter dve kolesi, prednje in zadnje.

Kovinsko ogrodje je votlo in je pri moškem kolesu sestavljeno iz zgornjega vodoravnega in spodnjega viličastega vodoravnega droga (ne štanke!) ter iz dveh prečnih drogov, prednjega in zadnjega, in iz dveh pokončnih viličastih drogov, prednjega in zadnjega. Ogrodje ženskega kolesa ima iste dele, edino zgornjega vodoravnega droga nima, je pa zato prečni drog dvojen.

Krmilo, ki ima najrazličnejše oblike, ima dva roglja in na vsakem koncu po en ročaj (ne grif!) iz lesa, gume ali pa iz celuloida. Ob desnem roglju krmila je navadno pritrjena ročna zavora (ne handbremza!).

Prednji pokončni viličasti drog ima zgoraj obešalo za svetilko (ne za lampo!), spodaj pa drži v svojih vilicah prednje kolo. Zadnji pokončni viličasti drog ima zgoraj sedež, ki je na vzmeteh (ne na fedrih!), spodaj je pa pritrjeno v vilicah zadnje kolo.

Obe kolesi imata tele poglavitne dele, os (ne akso!), ki se vrta na kroglišču (ne na kugellagerju!), jeklene šibike (ne šprikle!) in platišče (ne felgno!). Na zunanji strani platišča ima kolo uljec iz gume (ne šlah!), čezenj pa gumasti plašč (ne montel!). Uljec napihnemo z zrakom pri zaklopki (ne ventilu!) s pomočjo zračne črpaljke (ne pumpe!). Da nam kolesi ne mečeta blata po obleki, je pritrjen nad vsakim kolesom blatnik (ne kotšicer!).

Tam, kjer se stikata oba prečna droga, je vdelana zobčasta ploča ali zobčasto kolo (ne šajba!) z levim in desnim stremenom, čez katero teče veriga. Pri večini koles, razen pri dirkalnih, ima kolo poleg ročne še nožno zavoro (ne riktrithremzo!), ki je vdelana v os zadnjega kolesa.

Navadna kolesa imajo večinoma prosti tek (ne frajlauf!), to se pravi, da lahko stremena, medtem ko kolo teče, tudi mirujejo.

Pod sedežem je največkrat privezana usnjena torbica (ne taška!), v kateri je spravljeno najpotrebnejše orodje za popravilo in krpanje (ne flikanje!) kolesa, kakor: ključ, francoz, izvijač (ne šraufencigar!), gumijeva raztopina (ne gumilezunga!), aluminijevo strgalec ali smirkovi papir (ne šmirgelpapir!) in oljnica (posodica za olje).

Na kolo sedemo, s kolesa pa skočimo. Dolge hlače si spnemo s sponko (ne s klipsno!), da se nam ne umažejo. P.

X. vsesokolski zlet v Pragi

Na zletišču na Strahovem delajo s pospešeno naglico, ker mora biti pripravljeno za javno telovadbo narodnih šol, ki bo že dne 29. maja. Popravljajo tribune, zlasti glavne, in urejujejo telovadni prostor, hkrati pa tudi že postavljajo slačilnice, reševalne postaje in bolnico, v kateri bo 425 postelj. Za vsa ta dela je določenih več ko 5.000.000 Kč.

Izvršilni odbor ČOS je izbral za zletno sliko osnutek br. dr. Jana Malíka, ki ga je vložil pod geslom «Graditi in braniti». Snov za to sliko je vzel iz dvanajstih Tyrševih izrekov. V njej izraža avtor, iz kakšnih idej in dejanj je zrastle češkoslovaška samostojna država, in kaže, kako mora češkoslovaški narod svojo državo izgraditi in izpopolniti in kako jo mora braniti pred vsemi nevarnostmi.

Za pevsko tekmo, ki bo dne 1. in 2. julija, se je doslej priglasilo več ko tisoč sokolskih pevcev in pevk.

Zletna gledališka razstava bo od 10. junija do 7. julija v lovskem paviljonu na starem razstavišču. Pokazala bo, kako so nastali in se razvijali sokolski odri, njih delovanje in uspehe. Sokolska gledališča so zdaj v vsej republiki najboljše urejena in delujejo z najlepšimi uspehi.

Društvo «Manes» v Pragi pripravlja v okviru vsesokolskega zleta razstavo umetniških slik slavnih češkoslovaških mož in žen od Přemysla do Masaryka.

Na zletu nastopijo naraščajnice razen s prostimi vajami tudi še z narodnimi plesi. V ta namen je izbranih dvanajst izvernih narodnih plesov iz vseh krajev republike: iz Češke, iz Moravske, s Šleskega, Slovaškega in iz Podkarpatske Rusije.

Po dosedanjih začasnih prijavih, ki pa še niso popolne, je priglasenih za zlet moške dece 2545 nižje, 10.409 srednje in 17.878 višje stopnje, 26.507 naraščajnikov in 56.579 članov, izmed teh je 52.558 mlajših in 4818 starejših telovadcev, potem 5287 mlajše in 17.220 starejše ženske dece, 52.779 naraščajnic in 43.020 članic, med temi 54.849 telovadk, vsega skupaj torej 209.622 oseb.

---

*Nič ne pomore bolj do zmage razumu kakor mir tistih, ki mu služijo.
Rešnica dostikrat več trpi zaradi gorečnosti svojih braniteljev kakor zaradi svojih nasprotnikov.*

Članice se pripravljajo za mednarodne tekme

Naše sokolstvo se bo tudi po članicah udeležilo mednarodnih tekem ob vsesokolškem zletu v Pragi. Sestre se že vestno pripravljajo na to težko tekmo po natanko določenem načrtu, ki je takšenle:

1. vsako nedeljo, od dne 2. februarja 1958 dalje, se sestajajo sestre k skupni vadbi, in sicer v dveh skupinah, v Ljubljani in v Beogradu;

2. pregledna tekma je bila dne 27. marca v Ljubljani v vseh obveznih in poljubnih vajah, razen v prostih panogah;

3. prva izbirna tekma bo dne 30. aprila in 1. maja v Ljubljani v vseh obveznih in poljubnih vajah in v prostih panogah;

4. od dne 1. do 7. maja bo skupna vadba vseh tekmovalk kot priprava za dokončno izbirno tekmo dne 8. maja;

5. po pristanku Poljske sokolske zveze bo isti dan prijateljska tekma med našo in poljsko vrsto v Ljubljani v vseh panogah, ki so določene za mednarodno tekmo;

6. od dne 15. maja dalje bodo izbrane sestre skupno vadile v Ljubljani, dokler ne odidejo v Prago.

Ta razpored priprav nam jamči, da bodo sestre dobro pripravljene in da bodo častno zastopale naše sokolstvo na letošnjih mednarodnih tekmah.

Ž U P A L J U B L J A N A

Okrožni tečaji za orodno telovadbo članic in naraščajnic

Dne 15. marca je priredila naša župa po okrožjih prve tečaje za orodno telovadbo članic in naraščajnic, da bi vzbudila pri sestrah več veselja tudi za to zelo važno panogo Tyrševega telesno-vzgojnega sestava. Nekateri nasprotniki orodne telovadbe neupravičeno trdijo, da so vaje na orodju za žensko neprimerne, me telovadke smo se pa že mnogokrat prepričale, da je orodna telovadba tudi za nas prav koristna in zdrava, treba je samo izbrati naši naravi ustrezajoče orodje in vaje. Podoba je, da so tudi sestre, ki so se udeležile teh tečajev, pravilno razumele nagib, ki je bil za župno načelnštvo odločilen, da je jelo prirejati take tečaje, in se skoraj povsod zadovoljivo odzvale poživu.

Tečaji so bili v središču posameznih okrožij, to je v Ljubljani, Dolenjem Logatcu, Litiji, Kočevju in v Domžalah. Najmanjša udeležba je bila v Kočevju in v Domžalah, kar bo, upamo, prihodnjic boljše, povsod drugod se je pa udeležilo tečaja več ko po 40 članic in naraščajnic. Sestre iz Ljubljane, ki so vodile vadbo, so predelale zlasti visno orodje, in sicer kroge, drog in dvovišinsko bradljo, potem raznoterosti in preskoke čez konja ali kozo, hkrati so pa pregledale tudi proste vaje obeh oddelkov. Tečajnice so malone povsod pokazale, da bi z resno vadbo lahko še precej napredovale, potrebna je samo volja in pa vodstvo, ki ume njih sposobnosti usmeriti na pravo pot. V splošnem smatramo, da je prvi tečaj prav dobro uspel, tako po odzivu, kakor po pripravljenosti udeleženk, da bi se naučile nekaj novega. Prihodnji tečaj za orodno telovadbo bo dne 10. aprila in upravičeno pričakujemo, da se ga bo udeležilo še več tečajnic, saj si je tudi župno načelnštvo pridobilo ob osebnem stiku s sestrami novih izkustev, ki jih bo v bodočih tečajih s pridom uporabilo. Ti tečaji so obenem namenjeni tudi pripravi za župne občje tekme članic in naraščajnic, ki bodo dne 11. in 12. junija v Ljubljani.

Do prihodnjega svidenja pridno na delo!

Bojna tekma članov in naraščajnikov

Vsem bratskim društvom in četam!

Lanski spomladanski zbori so lepo uspeli. Pokazali so, da zelo živo razumemo dandanašnji čas in da smo odločeni prispevati svoj del v ta namen, da obdržimo Jugoslovani in Slovani svojo popolno kulturno in politično svobodo in samostojnost. Očitovali so našo zavest, da živimo v času, ko se odloča naša srečna ali žalostna

bodočnost. Vemo, da si kujejo narodi svoje življenje sami, da je njih usoda takšna, kakršno zaslužijo, vemo pa tudi, da slabič pod nasprotnikom onemore, močni ne.

Moč nas bo ohranila, moč nam bo zagotovila polnejše, boljše življenje kot narodu, kot posamezniku. Moč pojmuje mo sokolsko: kot popolno telesno in dušno zdravje.

Prvi pogoj za neko usmerjenost je zavest, hotenje. Lanski zbori so pokazali, da je v nas silna volja. Volja brez dejanj pa ne šteje v življenju nič. Sokolska dejavnost se razživlja, izživlja in uresničuje v pravilni krepitvi človeka, v telovadbi.

Hočemo, da se letos ta dejavnost, ta volja do dejanj očitno izrazi. Zato smo stopili v ureditvi spomladanskega obrambnega zbora dalje. Namen je, da naj bo ta dan pravi delovni dan. Razen zbora in pohoda razpisujemo zategadelj tudi

bojno tekmo vrst članov in naraščajnikov.

A. Obseg tekme.

Člani.

Vrsta nastopi na strelišču. Vsak tekmovallec dobi svojo puško in tri nabojc.

1.) Na znamenje spuščaja stopi vsak k svojemu ležišču, leže, nabije puško in izstrelji vse tri strele na ležečo, nezaklonjeno, 100 m oddaljeno postavo in pusti puško na ležišču.

2.) Tekmovalci sedejo na kolesa in prevozijo 10—15 km.

3.) Na tej poti prehodi s kolesom kaka dva kilometra hribovitega sveta. Na koncu poti puste kolesa in

4.) preskočijo 2,50 m širok jarek.

5.) prelezajo 2,40 m visoko steno,

6.) stečejo do ciljne črte in zalučajo dve po 800 g težki granati brez ročaja v 4 m širok pas 50 m daleč.*

Naraščajniki.

Vrsta nastopi na strelišču, vendar ne strelja, temveč sede na znamenje spuščaja na kolesa in

1.) prevozi 4—5 km dolgo pot,

2.) spotoma prehodi hribovit svet kakor člani.

3.)—5.) Kakor člani 4.)—6.).

B. Splošna določila.

1.) Vsaka edinica mora postaviti vsaj po eno vrsto članov in po eno vrsto naraščajnikov (kjer telovadi naraščaj). Priporočamo, da tekmujejo bratje, ki so že služili vojake.

2.) Vrsta šteje tri tekmovalce.

3.) Vrsta mora ostati ves čas skupaj. Pri nobeni nadzorni postaji ne sme biti zadnji tekmovallec več ko 50 m za prvim. Če se pregreši vrsta zoper to enkrat, se ji utrga 10 točk, če se pregreši dvakrat, izgubi še 20 točk, če se pregreši trikrat, ji pa tekma vobče ne šteje.

4.) Vsak tekmovallec mora pripeljati s seboj kolo in orodje za krpanje uljca.

5.) Tekma se začne na znamenje spuščaja in se neha, ko pade druga granata zadnjega tekmovalca v vrsti na tla.

6.) Ocenita se čas in pravilnost izvedbe.

7.) Vsak tekmovallec mora opraviti vse panoge, sicer se vrsti tekma ne šteje. Kdor ne preskoči jarka ali ne prepleza stene prvič, lahko poizkusi še drugič; tretjega poizkusa ni.

8.) Tekmovalci si smejo in morajo, če je treba, pomagati (zakrpati počeni uljec, pomagati tovarišu čez steno itd.).

* Opis granate dobiš v knjigi «Občne tekme, II. del. Napotki za oceno» pri opisu orodja za bojno tekmo. Granate naročiš pri Jugoslov. sok. matici v Ljubljani, Narodni dom.

9.) Če hoče spotoma vrsta prehiteti vrsto, mora prehiteljavajoča vrsta opozoriti prednjo z besedo «Prehitimo!»; nakar se mora prednja vrsta takoj umakniti tako, da jo zadnja lahko nemoteno prehití. Kdor tovariša ovira, se mu tekma razveljavi in s tem tudi njegovi vrsti.

10.) Voziti je treba po cestnem policijskem redu.

C. Starost in obleka.

1.) Pri naraščaju smejo tekmovati le tisti, ki so se rodili v letih 1920., 1921. in 1922.

2.) Obleka je meščanska; kakršnakoli telovadna obleka ali nje deli niso dovoljeni. Oprtniki s hrano so dovoljeni.

3.) Vsako kolo mora imeti na levem roglju krmila trikotno zastavico v državnih barvah. Velikost: osnovnica 10—12 cm, dolžina (višina) okoli 20 cm.

Č. Ocena.

1.) Ocenjujeta se čas in pravilnost dela.

2.) Vrsta si lahko pripori največ 255 točk, ki so razdeljene takole:

a) streljanje: vsak zadetek se šteje po 5 točk; vrsta torej lahko doseže $5 \times 3 \times 5$ točk = 45 točk;

b) lučanje granate: vsak lučaj v pas do določene daljave se šteje po 5 točk; vrsta torej lahko doseže $5 \times 2 \times 5$ točk = 50 točk;

c) čas, ki ga je potrebovala vrsta za vso tekmo; vrsta, ki je izvršila vse delo v najkrajšem času, dobi 160 točk, ostale pa razmeroma manj po posebni razporednici; čas se meri le v celih sekundah, in sicer velja vedno najbližje nižje celo število.

D. Prijave.

Društvo mora prijaviti tekmovalce najkasneje do dne 20. aprila t. l. Vrste, ki bi do tega dne ne bila prijavljena, ne bomo pustili tekmovalci; če bi neprijavljena vrsta došla k tekmi, ne bo mogla prenočevati za župne stroške.

Tekma zahteva veliko priprave, zato pričakujemo, da bodo vsi načelniki v tem natančni.

Prijava mora obsegati: a) ime in priimek, b) rojstno leto.

E. Kdaj tekmuje.

1.) Tekma bo na dan obrambnega zbora v prvi polovici maja meseca v tistem kraju, kjer bo zbor. Ako bi se pripetilo, da zbora ne bo mogoče sklicati v en sam kraj, potem bo tekma tisti dan v Ljubljani.

2.) Tekmovalci morajo priti prej ta večer v kraj, kjer bo tekma; prenočišče preskrbi župa. Takoj, ko pride, se zglaší vrsta na kraju, ki ga še določimo, pri župnem načelniku. Če bo morala biti tekma v Ljubljani, bo pisarna v sokolskem domu na Taboru, kjer dobi nakaznice za prenočišče in druga navodila. Pisarna bo odprta do 22. ure.

3.) Drugi dan morajo biti pripravljeni vsi tekmovalci na določenem strelišču: a) naraščaj ob 8. uri, b) člani pa ob 9. uri.

F. Priznanja.

Vrste, ki dosežejo najmanj 80% točk zmagovalne vrste, dobe listino.

Ker bo to prva večja tekma te vrste pri nas in zato še nimamo zadosti izkustev, si pridržujemo pravico, da pri teh določilih, če bo treba, kaj izpremenimo, bistvenih izprememb pa ne bo.

Telovadni in slavnostni krog za članice

Telovadni krog.

Bluza je — kakor doslej — iz belega blaga ali trikoja; dolga je tako, da sega 20 cm čez pas, rokavi so kratki, ovratnik odprt, spredaj je prepletana rdeča vrveca z okroglimi čopki. Na levi strani prsi se prišije telovadni znak, in sicer okrogli smučarski. Ako nosimo bluzo h krilu, sega čez pas, kadar jo pa oblečemo k hlačam, jo potlačimo za hlače in opašemo rdeč 4 cm širok pas.

Krilo je iz temnomodrega volnenega, bombažastega ali podobnega blaga. Položeno je v 4 cm široke in 4 cm globoke gube, ki so razporejene levo in desno od srednje 10 cm široke gube. Pas je iz istega blaga in 5 cm širok. Krilo je tako dolgo, da je njegov spodnji rob, če telovadka poklekne, 10 cm od tal.

Hlače so iz prav takšnega temnomodrega blaga kakor krilo, nikakor pa ne smejo biti iz svile, klota ali satena. Urezane morajo biti tako, da se zgornji del prilega životu, hlačnici sta pa nekoliko širši. V pasu napravimo spredaj in zadaj posnetke, da dobimo pravo širino. Ob obeh straneh imajo 20—24 cm dolg razporek, ki se zapenja z dvema črnima koščenicima gumboma. Pas je širok 3—3,5 cm. Skozi rob hlačnic napeljemo prožni trak.

Ruta je — kakor doslej — rdeča, trikotna, katere en konec se končuje v 5 cm širok trak, s katerim se pripne na glavo.

Telovadni čevlji so črni brez pet; vanje obujemo bele kratke nogavice.

Ta telovadni kroj je obvezen za vse javne telovadne nastope in tekme. Opozorjamo članice, da si o pravem času nabavijo pravilen telovadni kroj, ker sicer ne

Telovadni kroj

Slavnostni kroj

bodo smele nastopati. Vse članice, ki se nameravajo udeležiti zleta v Pragi, morajo imeti ob pregledu pravilen in snažen kroj, sicer ne bodo smele na zlet. Posebno je treba paziti na pravilno dolžino telovadnega krila. K telovadnemu kroju ni dovoljeno nositi zlatnine, ure, obeskov, znakov in napisov.

Slavnostni kroj.

Sukno je iste barve kakor doslej, samo nekoliko tanjše.

Krilo je iz enega kosa in ima na levi strani globoko gubo; v pasu ga zožimo s posnetki. Nosi se brez našitega pasu. Dolgo je tako, da sega 50 cm od tal.

Surka je nekoliko bolj priležna, kakor je bila dosedanja, kar dosežemo s posnetki. Pasu nima. Ovratnik je nekoliko ožji, žepi so vrezani in imajo poklopce. Pod ovratnikom in na notranji strani surke je prišita vrvca (kakor pri članih). Kadar nosimo surko na levi rami, jo drži vrvca, pripeta čez desno ramo. Rokavi so gladki in imajo pri zapestju dva koščena gumba, ki sta iste barve kakor sukno. Na levem ramenu je sokolska značka kakor doslej.

Bluza je iz koralnordeče svile in nekoliko širše urezana. Ovratnik je ob vratu in se končuje v konice; nosi se odpet ali pa zapet. Zapevja se z dvema gumboma, ki sta prevlečena z blagom bluže in imata v premeru po pol centimetra. Rokavi so široki in imajo navadne zapestnike s prevlečenimi gumbi, kakršni so na ovratniku. Na levem rokavu je sokolski znak (smučarski).

Čepica je iz temnorjave klobučine, teme je rdeče. Ob levi strani čepice je sokolski znak s peresom.

Čevlji so rjavi z nizkimi ali s srednjevisokimi petami; visoke pete niso dovoljene.

Nogavice in rokavice so iste barve kakor kroj.

Načelnštvo.

Redna letna skupščina župe Ljubljana je bila dne 27. marca v mali dvorani sokolskega doma na Taboru ob veliki udeležbi. Zvezo je zastopal zvezni prosvetar brat Stanojevič, navzočen je bil tudi prvi zvezni podstarosta brat Gangl. Letošnja skupščina se je prijetno razločevala od skupščin zadnjih let, saj so bila soglasno sprejeta brez najmanjše razprave vsa poročila in vsi predlogi. Tudi pri volitvah je bil soglasno izvoljen tale upravni odbor: dr. Josip Pipenbacher, starosta, inž. Lado Bevc in Bogomil Kajzelj, podstarosti. Franjo Lubej, načelnik, dr. Ivko Pustišek, Joža Rus in Stanko Trček, podnačelniki, Jelica Vazzazova, načelnica, Mica Kržetova, Mara Staničeva in Hilda Jezerškova, podnačelnice, Joža Rus, prosvetar. Stane Flegar, tajnik, Anton Čotar, blagajnik, dr. Joža Bohinjec, Pavle Borštnik, kapetan Gvozden Bralović, Anton Germek, Joža Gorjanec, Ljudez Lubej, Janko Müller, Dušan Podgornik, inž. Albert Po-

žnel, dr. Josip Prodan in France Slana, odborniki, Peter Dobrila, Karel Mächtig, inž. Gojmir Pehani, Ivan Prosenec, France Vrečar, inž. Zdenko Kokalj, Mirko Pestotnik, Viktor Senica, Anton Smale, France Vidmar in Andrej Zajc, namestniki, Leon Čebular, Vinko Kocjan, Janko Milost, Janko Slapničar in Luce Strauss, člani nadzornega odbora, Metod Paternost, dr. Ciril Krašovec in dr. Franjo Podkoritnik, namestniki, Janko Bleiweis, Bojan Drenik, Josip Janša, dr. France Lokar in dr. Janko Rupnik, člani častnega razsodišča, dr. Stane Leskovic, Stane Gašperšič in Ivan Porenta, namestniki.

Prvine raznoterosti za občje tekme članic in naraščajnic župe Ljubljana.

Opozarjamo sestre, da so prvine za raznoterosti opisane v članku «Različnosti in poskoki» v 5. letošnji številki zveznega glasila «Soko» in da jih zato v našem župnem vestniku ne bomo ponavljali.

K N J I G E I N L I S T I

Dimitar Lazov: «Junaštvo u istoriji balkanskih Slovena», prevedel br. Mihajlo Gradojevič, Ljubljana 1958, založila Jugoslov. sokolska matica, strani 85, cena 7 dinarjev.

«Sokolska knjižnica» se je obogatila za nov snopič (štev. 12—15), ki bo zanimal nas Slovence še prav posebej, saj nam odpira pogled na eno najbolj blestečih plati duhovnega življenja naših bratov. Junaštvo je v življenju balkanskih Slovanov prvina, ki obsega telesno, нравno in družbeno plat kot najpopolnejši

vzor. Slovenci junaštva skoraj nismo poznali, kaj še da bi bil tak ideal tako globoko vsajen v ljudsko dušo kakor pri bratih niže na Balkanu. Preveč smo bili pod tujo posvetno in rimsko cerkveno roko, in smo zato živeli po njih vzorih. Premalo časa imamo svoje lastno državno življenje, da bi mogli presoditi, ali nam bodo ideali, ki smo z njimi prepoznani, koristili ali nas bodo iznova pokopali. Na vsak način se moramo tudi duhovno bolj zblížati z južnimi slovanstvom. Tega pa moramo prej resnično spoznati.

Prav ta knjižica je ena izmed redkih, ki daje tudi preprostemu človeku priliko, da spozna najlepšo stran iz slovanske zgodovine. Ob zaznanju, da so živeli naši najbližji, balkanski Slovani, zavednost in da so delali zgodovino, se bodo krepili tudi naša zavednost, narodni in državljanski ponos, slovanska vera in volja do samostojnega življenja za vsako ceno. Pomislimo, da nismo sami; vredni smo pa prav toliko kakor drugi narodi, uspešno se bomo branili, če se bomo braniti hoteli. Te resnice naj nas krepijo prav danes, ko spričo avstrijskih dogodkov, ki pametnega človeka niso mogli presenetiti, mnoge naše ljudi vendarle spet zmagujejo podvedovano hlapčevstvo, tista prekleta vdanost v baje nepopravljivo «božjo voljo», ki smo v njej rastle 1000 let, in tisto prepričanje, da smo še vedno namenjeni za plen tujcu, da zoper njega nimamo moči. Da, tudi svoboden biti se moraš vaditi, zakaj le močna duša je lahko svobodna.

Knjižica obsega jedrnat in zelo dober zemljepisni in zgodovinski pregled balkanskih Slovanov. Zatem govori o junaštvu kot o miselnosti, sestavi in novem npravnostnem problemu posameznika in ljudstva, o junaštvu kot urejevalcu npravnosti v družini, družbi, državi in cerkvi. Na koncu sklepa pisec iz tega na bodočo-

nost; prepričevalno slika skupnostno delo južnih Slovanov.

Lazovovo delce ni ena izmed tistih zornih knjižic, ki v njej slutiš puhle besede. Ne, ni prazna in resnično jo bo s pridom vsakdo prebral. Prevod je dovolj gladek in čist, da ga tudi naš človek brez težave bere. Po mojih mislih je pa marsikatera tuja beseda nepotrebna. Tujka ne sodi v nobeno knjigo, v ljudsko pa še posebno ne. Naj bi Matica tudi na to bolj pazila.

Knjižico naročiš pri Jugoslov. sokolski matici, Ljubljana, Narodni dom. S. T.

«Dějiny Maffie» (Zgodovina mafije, odpor Čehov in Jugoslovanov med svetovno vojno 1914—1918 — spisala dr. Milada Paulová, I. del, 664 strani, cena 85 Kč). Izideta še dva dela. V tej knjigi pripoveduje Paulová, kaj je bila mafija, kdo ji je bil duša, kdo so bili ti neznani junaki od Masaryka pa do preprostega mizarja, ki je delal kovčege z dvojnim dnom in nosil smrtnonevarna poročila čez mejo. Ta knjiga mora navdati vsakogar s samozavestjo, tudi če je nima, zato sodi v vsako sokolsko knjižnico.

Spomenica X. vsesokolskega zleta, ki jo bo uredil br. Rudolf Procházka, izide v 15 snopičih. Prvi snopič izide še pred zletom. Spomenica stane, če se naroči in naprej plača, 70 Kč, pozneje bo stala 100 Kč.

R A Z N O

Češkoslovaško sokolstvo

ČOS je kupila za 4.400.000 Kč tako imenovano Chotkovo palačo z velikim vrtom, ki meri 7250 m² in meji na Tyršev dom. V kupljenem dvonadstropnem poslopju so se v prosta stanovanja takoj vselili razni zletni odbori in odseki, za katere je bilo v Tyrševem domu premalo prostora, z vrtom se bo pa razširilo dosedanje telovadišče Tyrševega doma. Po zletu se bo ČOS odločila, ali uredi v kupljeni palači pomožno telovadnico ali pa postavi na vrtu novo.

ČOS bo še to poletje otvorila okrevališče za sokolsko deco. Okrevališče bo v

bivšem turističnem hotelu na Polomu v Orliških gorah, ki sta ga darovala v ta namen ČOS zakonca Josef in Dinka Barton-Dobenin iz Náchoda. V okrevališču bo prostora za 40 otrok, ki bodo imeli popolno oskrbo, sokolsko vzgojo in zdravniško nadzorstvo.

Po podatkih češkoslovaškega ministrstva za zdravje in za telesno vzgojo je v vsej republiki razen Podkarpatske Rusije 4916 igrišč, ki so last telovadnih društev ali pa klubov. Vsa ploskev teh igrišč meri 5176 hektarjev. Kopaljšče je 982, letoviških kolonij 551. Zveze in društva izdajo v te namene okoli 78.000.000 čeških kron na leto.

Pripravljaj so na X. vsesokolski zlet v Pragi!

Bolgarski junaki

Na zadnji redni letni skupščini v Kazanliku, katere so se udeležili tudi zastopniki češkoslovaškega, ruskega in našega sokolstva, je zvezni starosta br. Atanasov posebno poudaril, da se Junaki dobro zavedajo vezi, ki jih vežejo s češkoslovaškim sokolstvom, da se smatrajo za njegove učence in da je dr. Miroslav Tyrš, ki je dal sokolstvu idejni temelj, tudi njih učitelj. Skupščina je naložila zveznemu starešinstvu veliko dela, med drugim mora izpremeniti pravila, preurediti zvezno gospodarstvo, pripraviti udeležbo na vsesokolskem zletu v Pragi in udeležbo na zletih in mednarodnih tekmah.

Zveza bolgarskih Junakov ima po najnovejših podatkih 328 društev, ki so združena v osmih župah.

Zvezno glasilo «Zdravje in sila» je stopilo z letošnjim letnikom v svoje 55. leto.

Poljsko sokolstvo

Lanski uspeli zlet poljskega sokolstva v Katovicah bo, kakor je podoba, zelo pomemben za razmah in napredek sokolske misli na Poljskem. Številka «Przewodnika gimnastycznego Sokol», ki je izšla po zletu, je vsa posvečena katoviškemu zletu. V uvodniku se starosta br. Arciszewski zahvaljuje za udeležbo na zletu vsem, posebno iskreno pa Zvezi slovanskega sokolstva, in pravi med drugim: «Okrepili smo še bolj vezi poljskega sokolstva, utrdili bratske vezi s slovanskimi sokolskimi zvezami in pokazali svetu silo duha in moč naših rok.»

Pri nedavni tekmi za prvenstvo Poljske v orodni telovadbi si je že tretjič pridobilo to prvenstvo poljsko sokolstvo. Zaradi vsestranosti razpisane tekme so tudi to pot nastopili pri tekmi samo člani in članice Zveze poljskega sokolstva. Pri članih je postal prvak br. E. Kosman, pri članicah pa s. J. Skirlinska.

Poljsko sokolstvo je že malone dve leti brez pravega zveznega strokovnega vodstva. Na srečo ima poljsko sokolstvo več dobrih župnih načelnikov in vaditeljev, ki so prepričani, da ni prizadejal ta nedostatek sokolstvu trajne škode, in so celo izvedli lanski zlet v Katovicah. Meseca maja bo seja zveznega odbora, na kateri se bo tudi dokončno odločilo vprašanje zveznega načelnika in načelnice.

V kroniko

Smučarstvo v letu 1937. «Smučarji imajo letos razmeroma ugodno zimo. Klubske tekme, katere so se po Gorenjskem vršile v nedeljo, pa niso izpolnile našega pričakovanja, kajti pri vseh je bila izredno slaba udeležba članov-tekmovalcev.

Tekem TK «Skale» na planini Rožci so se udeležili samo 4 tekmovalci. Tekem Alp. SK «Gorenjec» na Črnem vrhu samo 5 tekmovalcev, tekem SK «Bratstvo» v teku na 12 km samo 6 tekmovalcev, in še to 5 izven Jesenic, tekem SK Dovje-Mojstrana majhno število članov, ki so se kar izgubili med mladino, in končno tekem «Ilirije» v Planici samo 8 tekmovalcev.

O tej stvari sem govoril z organizatorji tekem in s tekmovalci. Prvi poudarjajo, da je pri tekmovalcih premalo discipline in preveč materializma, tekmovalci pa pravijo, da ne bodo tekli, ker s strani javnosti ni za tek nobenega zanimanja in da so tudi zahteve pretežke.

Te navedbe bodo tudi precej držale, kajti večina nekdanjih tekmovalcev je šla na izlete drugam, namesto da bi se tekem udeležili doma. Tudi izjave tekmovalcev, da se naša javnost vedno manj zanima za smučarske tekme, drži. Bili so časi, ko so bile klubske tekme velik dogodek za široko javnost. Tekmam je prisostvoval sam ban, njegovi odposlanci, generali, oficirji in župani. Na mizah so se lesketali srebrni pokali, zlate ure in krasni kipi, ki so jih poklonila oblastva, občine in zasebniki. Danes tega ni. Tekme se vršijo skoraj pod mernikom. Število smučarjev od leta do leta narašča, toda število tekmovalcev stalno pada.

Smučarstvo preživlja krizo, ker organizacije nimajo denarja.

*

(«Slov. Narod», 15. I. 1958.)

Kdo ve, ali bodo pri športu kdaj razumeli, da mora delo, ki je usmerjeno zgolj na **tekmo**, na **vrhunsko storitev**, na **lov na gledalca** in na **denar**, nujno kmalu zaiti v zagato, iz katere ni izhoda. In ali morda ne kaže to na dejstvo, da se šport (tekma) med Slovenci kar ne more vrstiti, ne samo zato, ker ni denarja, marveč tudi zato, ker ta način telesnega udejstvovanja ne ustreza prav našemu čustvovanju, našemu značaju?

Narod živi vse dotlej, dokler mu ustvarjajo pripadniki jezika